

# 1516 Grote Polder, Zandberg en Nieuwendijk, later genaamd Drie Polders, 1586-1891

- INLEIDING
- INVENTARIS
- 1 Stukken en series van algemene aard
- 2 Stukken en series inzake bijzondere onderwerpen
- 2.1 Inrichting van het bestuur
- 2.2 Personeel
- 2.3 Archief
- 2.4 Financiën
- 2.4.1 Rekeningen en bijlagen
- 2.4.2 Andere stukken
- 2.4.3 Omslag
- 2.5 Eigendommen
- 2.6 Kunstwerken
- 2.6.1 Algemeen
- 2.6.2 Waterkeringen
- 2.6.3 Waterbeheersing
- 2.6.3.1 Algemeen
- 2.6.3.2 Waterleidingen
- 2.6.3.3 Sluizen
- 2.6.3.4 Watermolens
- 2.6.3.5 Stoomgemalen
- 2.6.4 Wegen
- 2.6.5 Werken van derden

## INLEIDING

### INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN GROTE POLDER, ZANDBERG EN NIEUWENDIJK, LATER GENAAMD DRIE POLDERS, 1586-1891

door G.W.G. van Bree

Uit: De oude archieven van het waterschap 'De Striene', tweede deel 'Niervaart' en bij dit waterschap gedeponeerde archieven (1558-1959) (Geïntariseerd en uitgegeven in opdracht van het Hoogheemraadschap van de Brabantse Bandijk. Steenbergen, 1971).

Vanwege de omvang en structuur is de (gezamenlijke) Inleiding van de hieronder vermelde archieven met de nummers 1512 tot en met 1522 beschreven in G.W.G. van Bree, *De oude archieven van het waterschap 'De Striene', tweede deel: 'Niervaart' en bij dit waterschap gedeponeerde archieven*. Steenbergen, 1971, uit praktische overwegingen als afzonderlijk bestand hier geplaatst.

De in de (verzamel)inventaris beschreven archieven zijn doorlopend genummerd. De nummering is als volgt:

Archiefnummer - Archiefnaam - Inventarisnummers

1512 - Bloemendaal en Bloemendaal en in uitwatering gecombineerde polders, 1576-1845 - 1-526  
1513 - Waterschap Bloemendaal en in uitwatering gecombineerde polders 1884-1946 - 527-683  
1514 - Klundertse Dijkkring, later genaamd Vier Polders - 684-1024  
1515 - Waterschap De Vier Polders - 1025-1126  
1516 - Grote Polder, Zandberg en Nieuwendijk, later Genaamd Drie Polders - 1127-1589  
1517 - Grote Polder van Niervaart - 1590-1910  
1518 - Zandberg en Nieuwendijk - 1911-2078  
1519 - Waterschap Nieuwe of Kleine Fijnaart - 2079-2119  
1520 - Waterschap Het Landeke van Hoogstraten en Baziuslandeke - 2120-2127  
1521 - Waterschap De Kleine Noord- of Slikpolder - 2128-2631  
1522 - Waterschap Niervaart - 2632-2759

## **INVENTARIS**

### **1 Stukken en series van algemene aard**

1127-1128. Notulen- en resolutieboeken van het dagelijks bestuur en stemgerechtigde ingelanden, 1707-1891. 2 delen in plano.

p.m. 1707-1848

N.B. Zie inv. nrs. 685-688.

1127. 1848 mei 24-1887 oktober 1

N.B. Tevens gehouden als brievenboek.

1128. 1887 oktober 22-1891 december 31

1129. Publicaties van dijkgraaf, rentmeester en gezworenen, 1777-c. 1796. 5 stukken.

1130. Protocol van uitgaande brieven, 1863-1891. 1 deel.

N.B. Zie ook inv. nr. 1127.

1131. Statistische opgaven inzake het waterschap in het algemeen, 1873, 1876. 2 katernen.

### **2 Stukken en series inzake bijzondere onderwerpen**

#### **2.1 Inrichting van het bestuur**

1132. Stukken betreffende het bestuur over de polders in het algemeen, 1759-1841. 1 omslag.

1133. Stukken betreffende de dijkgraaf en de gezworenen, 1718-1890. 1 omslag.

1134. Extract-resolutie van Gedeputeerde Staten, waarbij afwijzend wordt beschikt op een verzoek van de ingelanden van het Landeke van Hoogstraten en Baziuslandeke om hen stemgerechtigd te doen zijn in de Drie en Vier Polders, 1847. 1 stuk.

1135. Lijsten van stemgerechtigde ingelanden, 1861-1891. 1 omslag.

1136. Stukken betreffende het bijzonder reglement voor het waterschap, 1862-1891. 1 omslag.

1137. Rooster van aftreding voor de leden van het dagelijks bestuur, 1872-1891. 1 stuk.

#### **2.2 Personeel**

1138. Stukken betreffende de secretaris-penningmeester en het overig personeel in dienst van het waterschap, 1700-1889. 1 omslag.

## **2.3 Archief**

1139. Inventarissen van het archief, 1767, 1789 en 1795. 3 stukken.

N.B. Genummerd A, B en C.

1140. Inventarissen van het archief, c. 1891. 1 omslag.

N.B. Genummerd D, E en F; zie ook inv. nr. 1037.

1141. Stukken betreffende het beheer en de bewaring van het archief, 1891. 1 omslag.

1142. Repertoria van zegelplichtige akten, 1846-1860. 3 stukken.

## **2.4 Financiën**

### **2.4.1 Rekeningen en bijlagen**

1143-1532. Rekeningen en bijlagen van de penningmeester van Grote Polder, Zandberg en Nieuwendijk, later genaamd Drie Polders, 1590-1891.

N.B. De rekeningen bestaan uit deeltjes, de bijlagen uit liassen, na 1829 uit omslagen, tenzij anders vermeld.

Vanaf 1825 zijn de bestekken van werken en de akten van verpachtingen uit de bijlagen gelicht en afzonderlijk beschreven, zie inv. nrs.

Met ingang van het dienstjaar 1851 zijn de vernietigbare bijlagen verwijderd. De bijlagen van 1736-1776 bevatten tevens die van de rekeningen van Vier Polders bevatten tevens die van rekeningen van Vier Polders (inv. nrs. 742-782). Omdat deze stukken vanouds samen geliasseerd zijn geweest is de oude orde niet verbroken.

p.m. 1590-1605

N.B. Eenv. en auth. afschriften in gemeente-archief Klundert, inv. nrs. 1660-1661.

Van mr. Adriaan Piterson

1143. 1697

1144. Bijlagen

1145. 1698

1146. Bijlagen

1147. 1699

1148. Bijlagen

Van Pieter Losekaat

1149. 1700

1150. Bijlagen

1151. 1701  
1152. Bijlagen  
1153. 1702  
1154. Bijlagen  
1155. 1703  
1156. Bijlagen  
1157. 1704  
1158. Bijlagen  
1159. 1705  
1160. Bijlagen  
1161. 1705  
1162. Bijlagen  
1163. 1707  
1164. Bijlagen  
1165. 1708  
1166. Bijlagen  
1167. 1709  
1168. Bijlagen  
1169. 1710  
1170. Bijlagen  
1171. 1711  
1172. Bijlagen  
1173. 1712  
1174. Bijlagen  
1175. 1713  
1176. Bijlagen  
1177. 1714  
1178. Bijlagen  
1179. 1715  
1180. Bijlagen  
1181. 1716  
1182. Bijlagen  
1183. 1717  
1184. Bijlagen  
1185. 1718  
1186. Bijlagen

Van Isak Meerhout, substituut

1187. 1719  
1188. Bijlagen  
1189. 1720  
1190. Bijlagen  
1191. 1721  
1192. Bijlagen  
1193. 1722  
1194. Bijlagen  
1195. 1723  
1196. Bijlagen  
1197. 1724

1198. Bijlagen  
1199. 1725  
1200. Bijlagen  
1201. 1726  
1202. Bijlagen  
1203. 1727  
1204. Bijlagen  
1205. 1728  
1206. Bijlagen  
1207. 1729  
1208. Bijlagen  
1209. 1730  
1210. Bijlagen  
1211. 1731  
1212. Bijlagen  
1213. 1732  
1214. Bijlagen  
1215. 1753  
1216. Bijlagen  
1217. 1734  
1218. Bijlagen

Van Johan Dingemans, substituut tot 1755

1219. 1735  
1220. Bijlagen  
1221. 1736  
1222. Bijlagen  
1223. 1737  
1224. Bijlagen  
1225. 1738  
1226. Bijlagen  
1227. 1739  
1228. Bijlagen  
1229. 1740  
1230. Bijlagen  
1231. 1741  
1232. Bijlagen  
1233. 1742  
1234. Bijlagen  
1235. 1743  
1236. Bijlagen  
1237. 1744  
1238. Bijlagen  
1239. 1745  
1240. Bijlagen  
1241. 1746  
1242. Bijlagen  
1243. 1747  
1244. Bijlagen

1245. 1748  
1246. Bijlagen  
1247. 1749  
1248. Bijlagen  
1249. 1750  
1250. Bijlagen  
1251. 1751  
1252. Bijlagen  
1253. 1752  
1254. Bijlagen  
1255. 1753  
1256. Bijlagen  
1257. 1754  
1258. Bijlagen  
1259. 1755  
1260. Bijlagen  
1261. 1756  
1262. Bijlagen  
1263. 1757  
1264. Bijlagen  
1265. 1756  
1266. Bijlagen  
1267. 1759  
1268. Bijlagen  
1269. 1760  
1270. Bijlagen  
1271. 1761  
1272. Bijlagen  
1273. 1762  
1274. Bijlagen  
1275. 1763  
1276. Bijlagen  
1277. 1764  
1278. Bijlagen  
1279. 1765  
1280. Bijlagen  
1281. 1766  
1282. Bijlagen  
1283. 1767  
1284. Bijlagen  
1285. 1768  
1286. Bijlagen  
1287. 1769  
1288. Bijlagen  
1289. 1770  
1290. Bijlagen  
1291. 1771  
1292. Bijlagen  
1293. 1772  
1294. Bijlagen

1295. 1773  
1296. Bijlagen  
1297. 1774  
1298. Bijlagen  
1299. 1775  
1300. Bijlagen  
1301. 1776  
1302. Bijlagen

Van Johannes Dirck Feuilleteau de Bruyn

1303. 1777  
1304. Bijlagen  
1305. 1778  
1306. Bijlagen  
1307. 1779  
1308. Bijlagen  
1309. 1780  
1310. Bijlagen  
1311. 1781  
1312. Bijlagen  
1313. 1782  
1314. Bijlagen  
1315. 1783  
1316. Bijlagen  
1317. 1784  
1318. Bijlagen  
1319. 1785  
1320. Bijlagen  
1321. 1786  
1322. Bijlagen  
1323. 1787  
1324. Bijlagen

van mr. Horatius Leendert Lauta van Aysma

1325. 1788  
1326. Bijlagen  
1327. 1789  
1328. Bijlagen  
1329. 1790  
1330. Bijlagen  
1331. 1791  
1332. Bijlagen  
1333. 1792  
1334. Bijlagen  
1335. 1793  
1336. Bijlagen  
1337. 1794  
1338. Bijlagen

Van Dirk Huysers

- 1339. 1795
- 1340. Bijlagen
- 1341. 1796
- 1342. Bijlagen
- 1343. 1797
- 1344. Bijlagen

van J.J. Hetterschij

- 1345. 1798
- 1346. Bijlagen
- 1347. 1799
- 1348. Bijlagen
- 1349. 1800
- 1350. Bijlagen
- 1351. 1801
- 1352. Bijlagen
- 1353. 1802
- 1354. Bijlagen
- 1355. 1803
- 1356. Bijlagen
- 1357. 1804
- 1358. Bijlagen
- 1359. 1805
- 1360. Bijlagen
- 1361. 1806
- 1362. Bijlagen
- 1363. 1807
- 1364. Bijlagen
- 1365. 1808
- 1366. Bijlagen
- 1367. 1809
- 1368. Bijlagen
- 1369. 1810
- 1370. Bijlagen

Van Cornelis Gualterus Hetterschij

- 1371. 1811
- 1372. Bijlagen
- 1373. 1812
- 1374. Bijlagen
- 1375. 1813
- 1376. Bijlagen
- 1377. 1814
- 1378. Bijlagen
- 1379. 1815
- 1380. Bijlagen



1381. 1816  
1382. Bijlagen  
1383. 1817  
1384. Bijlagen  
1385. 1818  
1386. Bijlagen  
1387. 1819  
1388. Bijlagen  
1389. 1820  
1390. Bijlagen  
1391. 1821  
1392. Bijlagen  
1393. 1822  
1394. Bijlagen  
1395. 1823  
1396. Bijlagen  
1397. 1824  
1398. Bijlagen  
1399. 1825  
1400. Bijlagen  
1401. 1826  
1402. Bijlagen

Van Jacob Groeneveld

1403. 1827  
1404. Bijlagen  
1405. 1828  
1406. Bijlagen

Van Lucas Hendrik Rijsterborgh

1407. 1829  
1408. Bijlagen  
1409. 1830  
1410. Bijlagen  
1411. 1831  
1412. Bijlagen  
1413. 1832  
1414. Bijlagen  
1415. 1833  
1416. Bijlagen  
1417. 1834  
1418. Bijlagen  
1419. 1835  
1420. Bijlagen  
1421. 1836  
1422. Bijlagen  
1423. 1837  
1424. Bijlagen

1425. 1838  
1426. Bijlagen  
1427. 1839  
1428. Bijlagen  
1429. 1840  
1430. Bijlagen  
1431. 1841  
1432. Bijlagen  
1433. 1842  
1434. Bijlagen  
1435. 1843  
1436. Bijlagen  
1437. 1844  
1438. Bijlagen  
1439. 1845  
1440. Bijlagen

Van F.H.H. Borret

1441. 1846  
1442. Bijlagen  
1443. 1847  
1444. Bijlagen  
1445. 1848  
1446. Bijlagen  
1447. 1849  
1448. Bijlagen  
1449. 1850  
1450. Bijlagen  
1451. 1851  
1452. Bijlagen  
1453. 1852  
1454. Bijlagen  
1455. 1853  
1456. Bijlagen  
1457. 1854  
1458. Bijlagen  
1459. 1855  
1460. Bijlagen  
1461. 1856  
1462. Bijlagen  
1463. 1857  
1464. Bijlagen  
1465. 1858  
1466. Bijlagen  
1467. 1859  
1468. Bijlagen  
1469. 1860  
1470. Bijlagen  
1471. 1861

1472. Bijlagen  
1473. 1862  
1474. Bijlagen  
1475. 1863  
1476. Bijlagen  
1477. 1864  
1478. Bijlagen  
1479. 1865  
1480. Bijlagen  
1481. 1866  
1482. Bijlagen  
1483. 1867  
1484. Bijlagen  
1485. 1868  
1486. Bijlagen  
1487. 1869  
1488. Bijlagen  
1489. 1870  
1490. Bijlagen  
1491. 1871  
1492. Bijlagen  
1493. 1872  
1494. Bijlagen  
1495. 1873  
1496. Bijlagen  
1497. 1874  
1498. Bijlagen  
1499. 1875  
1500. Bijlagen  
1501. 1876  
1502. Bijlagen  
1503. 1877  
1504. Bijlagen  
1505. 1878  
1506. Bijlagen  
1507. 1879  
1508. Bijlagen  
1509. 1880  
1510. Bijlagen  
1511. 1881  
1512. Bijlagen  
1513. 1882  
1514. Bijlagen

Van L.C. van Santvliet

1515. 1883  
1516. Bijlagen  
1517. 1884  
1518. Bijlagen

1519. 1885  
1520. Bijlagen  
1521. 1886  
1522. Bijlagen  
1523. 1887  
1524. Bijlagen  
1525. 1888  
1526. Bijlagen  
1527. 1889  
1528. Bijlagen  
1529. 1890  
1530. Bijlagen  
1531. 1891  
1532. Bijlagen

## **2.4.2 Andere stukken**

1533-1543. Duplicaten van de jaarrekeningen, 1721-1843. 11 pakken.

1533. 1721-1745  
1534. 1746-1753  
1535. 1754-1760  
1536. 1761-1765  
1537. 1766-1770  
1538. 1771-1775  
1539. 1776-1780  
1540. 1781-1788  
1541. 1789-1799  
1542. 1800-1812  
1543. 1818-1843

1544-1546. Duplicaten van de jaarrekeningen van Vier Polders, 1720-1843. 3 pakken.

1544. 1720-1770  
1545. 1771-1800  
1546. 1801-1843  
N.B. Incompleet

1547. Stukken betreffende het financieel beheer in het algemeen, 1846-1891. 1 omslag.

1548. Stukken betreffende de statistiek van de financiële toestand van het waterschap, 1878-1890. 1 omslag

1549. Stukken betreffende de door het waterschap gesloten vaste geldelningen, 1881-1885. 1 omslag.

## **2.4.3 Omslag**

1550. Kohieren van omslag, 1586-1890. 1 omslag

p.m. 1587-1590.

N.B. Zie gemeentearchief Klundert, inv. nr. 1658.

p.m. 1798-1857.

N.B. Zie archief Klundertse Dijkkring, later genaamd Vier Polders inv. nrs. 1013-1016.

1550. 1883-1890. 1 omslag.

1551. Legger der belastbare percelen, c. 1860. 1 deel in plano.

1552. Stukken betreffende een geschil tussen het waterschap en de gemeente Klundert over de betaling van polderlasten over de vestingwerken rond de kom der gemeente, 1858-1867 en z.d. 1 omslag.

N.B. Met een kaart; zie ook inv. nr. 1019.

## **2.5 Eigendommen**

1553. Stukken betreffende het beheer der eigendommen in het algemeen, 1852-1889. 1 omslag.

1554. Akten van verpachting der watermolenboezems en -kaden, 1738-1774, 1825-1891. 1 pak.

1555. Rekest van Pieter Sal, om ontslag uit de pacht van enige percelen boezemgrond; met apostille, 1749. 1 stuk.

1556. Akte van verpachting door het polderbestuur van 3 bunder 177 roeden weiland in de Nieuwendijk, 1746. 1 stuk.

1557. Stukken betreffende de aankoop van gronden, 1882-1887. 1 omslag.

1558. Bestek en tekeningen voor de bouw van een machinistenwoning c.a. te Roodevaart, 1882. 1 omslag.

1559. Bestek en tekening voor de bouw van een machinistenwoning te Noordschans, 1887. 1 omslag.

1560. Stukken betreffende de brandverzekering der eigendommen, 1842, 1870-1887. 1 omslag.

## **2.6 Kunstwerken**

### **2.6.1 Algemeen**

p.m. Protocol van bestekken en voorwaarden voor de aanbesteding van werken in de Grote Polder, Zandberg en de Nieuwendijk, door dijkgraaf en gezworenen der heerlijkheid Niervaart c.a., 1601-1613, 1668. 1 deel en 1 katern.

N.B. Zie gemeentearchief Klundert inv. nr. 1662-1663.

p.m. Stukken, betreffende aanleg, herstel en onderhoud van sluizen, dijken, sloten, enz. in de Grote Polder, Zandberg en Nieuwendijk, 1610-1732. 1 omslag.

NB.: Zie gemeentearchief Klundert inv.nr. 1665.

## **2.6.2 Waterkeringen**

1561. Stukken betreffende de dijken en daarop liggende wegen, 1720-1831. 1 omslag.

N.B. Zie ook inv. nrs. 1585-1588.

## **2.6.3 Waterbeheersing**

### **2.6.3.1 Algemeen**

1562. Bestekken voor het uitvoeren van timmer-, metsel- en aardewerken, 1722-1769. 1 omslag.

1563. Stukken betreffende de geschillen tussen Grote Polder enerzijds en Zandberg en Nieuwendijk anderzijds over de waterhuishouding en het bestuur, 1730-1735. 1 omslag.

p.m. Overeenkomst tussen de Drie Polders en Bloemendaal c.a. inzake de waterlossing van laatstgenoemde door de sluis te Noordschans, 1785.

N.B. Zie archief waterschap Bloemendaal en in uitwatering gecombineerde polders inv. nr. 639.

1564. Contracten tussen verschillende polders onder Klundert, Fijnaart en Standdaarbuiten over regelingen van tijdelijke uitwatering, 1828 en 1832. 2 stukken.

### **2.6.3.2 Waterleidingen**

1565. Legger der waterleidingen in Grote Polder (oost), Zandberg en Nieuwendijk, 1878. 1 omslag in plano.

1566. Stukken betreffende de legger der waterleidingen, 1876-1878. 1 omslag.

1567. Bestekken voor het ruimen en schoonmaken van de watergangen en sluisvlieten, 1723-1891. 3 pakken.

N.B. Vanaf 1826 gelicht uit de bijlagen der rekeningen.

1567. 1723-1797

1568. 1826-1850

1569. 1851-1891

### **2.6.3.3 Sluizen**

1570. Stukken betreffende de uitwateringssluis van Zandberg en Nieuwendijk, 1707-1710, 1881-1891. 1 omslag.

1571. Stukken betreffende de uitwateringssluis te Noordschans, 1727. 3 stukken.

### **2.6.3.4 Watermolens**

1572. Bestek voor de bouw van een windwatermolen in de Grote Polder, 1727. 1 deel.

1573-1574. Besteken en voorwaarden voor het uitvoeren van werken in of bij de watermolens en de verkoop van oud materiaal, 1728, 1736-1878. 2 pakken.

N.B. Vanaf 1825 gelicht uit de bijlagen der rekeningen.

1573. 1728, 1736-1818

1574. 1825-1878

1575. Stukken betreffende de watermolens, 1756-1831, 1863-1888. 1 omslag.

1576. Kaart van de watermolens, kaden en boezems in de Grote Polder (oost) en Nieuwendijk, 1818. 1 kaart op rol.

1577. Stukken betreffende een geschil met de ervan De Brouchove de Bergeyck over het te weinig bemalen van de polder, 1882-1883. 2 stukken.

1578. Bestek voor het uitbreken en opbouwen van de stenen heul in de Groeneweg bij de gesloopte watermolens, 1889. 1 stuk.

### **2.6.3.5 Stoomgemalen**

1579. Stukken betreffende de bouw van een stoomgemaal te Roodevaart, 1879-1885. 1 omslag.

1580. Rekening en bijlagen over de bouw van een stoomgemaal te Roodevaart, 1886. 1 omslag.

1581. Stukken betreffende de classificatie van de gronden in Zandberg en Nieuwendijk en het Landeke van Hoogstraten wegens de stichting van een stoomgemaal, 1881-1882. 1 omslag.

N.B. Met kaarten.

1582. Stukken betreffende de bouw van een stoomgemaal te Noordschans, 1882-1889. 1 omslag.

1583. Rekening en bijlagen over de bouw van een stoomgemaal te Noordschans, 1889. 1 omslag.

1584. Stukken betreffende de regeling van het gemeenschappelijk gebruik van een uitweg naar de stoomgemalen te Noordschans tussen de waterschappen Drie Polders en Bloemendaal c.a., 1891. 2 stukken.

### **2.6.4 Wegen**

1585. Resolutie van de ingelanden van Zandberg en Nieuwendijk inzake het onderhoud van een door de Domeinen te maken nieuwe weg tussen Zevenbergen en de Grote Polder, afschrift, 1804. 1 stuk.

1586. Bestek voor een nieuwe veerweg aan de Roodevaart in de Lozekaats-polder en bijbehorende werken; met missive van de Agent van het Domein te Klundert, 1836-1837. 1 omslag.

1587. Bestekken voor een nieuwe weg langs de Korenmolen te Klundert en een houten brug met stenen landhoofden en bijbehorende werken, 1841-1842. 1 omslag.

1588. Extract-resolutie van de gemeenteraad van Zevenbergen inzake het beheer van de Keeneweg, Nieuwe Zandbergseweg, de Nieuwendijk en bijbehorende kunstwerken, 1879. 1 stuk.

## **2.6.5 Werken van derden**

1589. Rekest van de Portionarissen der Klundertse meestoof om via een stenen riool water uit de Aalskreek te mogen onttrekken, 1853. 1 stuk.